

Obsah

ÚVOD

I. Vlastní jména – co jsou, jak vznikají a co sdělují 12

1. Vlastní jméno, jeho funkce, odborný a lidový výklad 12
2. Podmínky vzniku jména, vztah k prostředí, rozšíření a vrstvy jmen 13
3. Pojmenovací motivy, tvoření a specifický druh významu vlastních jmen 15
4. Soustava místních jmen v okrese Jihlava 17
 - A. Jména pro skupiny lidí nebo podle osoby
 - B. Jména podle vlastností nebo okolností zakládání sídel
 - C. Přenesení jména
 - D. Zdrobnělé podoby jmen
 - E. Víceslovná jména. Přívlastky
 - F. Jména německého původu, oboustranný česko-německý vztah
 - G. Jména zaniklých středověkých sídel a stopy po nich, vztah k osídlení

VÝKLADY JMEN

Uspořádání a pojetí výkladů 23

II. Výklady současných jmen obcí a jejich částí po skupinách, s výběrem jmen zaniklých sídel 24

m í s t n í j m é n a m o t i v a c e, t y p t v o ř e n í

1. Jihlava, Dyje – Jihlávka, Dyjice, Dyjička.....jména předslovanská 25

Místní jména ze jmen lidí

2. Olšany.....jména lidí, přípona *-any* 27
3. Praskolesy, +Pobikozly, Zbilidy, Zbinohy.....posměšná jména, příp. *-y* 28

Místní jména ze jmen osobních

4. Bohuslavice, +Bohdanice, +Bolemilčice, +Otradovice.....z čes. osob. jm. + *-ice* 30
Hodice, Hostětice, Krasonice, +Lovětice / Německý Lovětín, Mysletice, *Pivnice > +Pivničky, +Radětice, Sedlatice, +Stančice, +Stojčice / Stojčice, +Velinice; Bítovčice
5. Částkovice, Jezdovice, Komárovice, Zvolenovice.....z čes. osob. jm. + *ovice* 34
Svojkovice, Strachoňovice, Uhřínovice, +Vranůvky
6. Puklice, Rosice, Salavice, Volevčice.....složitý základ 36
7. Heroltice, Janovice, Jindřichovice, Markvartice.....z cizích osob. jmen + *-ice, -ovice* 38
+Martinice, Petrovice, +Malé Petrůvky
+Velké Petrůvky, Vápovice
8. +Ctiboř / Ctiboří, Černíč, *Ejvaň (= Vanov), Mysliboř.....zaniklá přivlast. příp. *-j* 40
Předboř, Rančířov, Rantířov, Slaviboř, Svatoslav, Telč
9. Bohusoudov, Brzkov, Čenkov, Hlávkov.....přivlast. příp. *-ov*:
typ *-k-ov* 43
Hojkov, Přímělkov, Radkov, Větrný Jeníkov, +Vojkov,
Zdeňkov
10. +Dobešov, Dušejov, +Hodějov, Sedlejov, jiné je Nadějov.....
typ *-j-ov* 46
Boršov, Branišov, +Dobříšov, Maršov, Mirošov,
Velešov.....typ *-š-ov*
Dobroutov.....typ *-t-ov*
Rácov, Milíčov.....typ *-c-* a *-č-ov*
11. Malý a Velký Beranov, Čížov, Hlávkov.....osob. jm. z obecných slov + *-ov* 48
Hrbov, Horní Kosov, Kosov, Kozlov, Pístov,
+Rysov, Řídelov, Spělov, Stonařov
12. Vanov, Batelov, Bedřichov, Henčov, Hrutov, Jeclov.....z cizích osob. jmen + *-ov* 51
+Jimramov, Pavlov, Rychlov, Řehořov, Šimanov,
Urbanov, Vanůvek, Větrný Jeníkov, +Žiřkov / Šiřkov
13. Horní a Kostelní Myslová, Myslůvka.....přivl. příp. *-ova* 54
14. Beranovec, Býkovec.....přípona *-ovec*, nebo *-ec*? 55
15. Bezděčín, Dobronín, Dudín, Jersín, Jiřín.....přivl. příp. *-ín* 56

+Německý Lovětín též Lovětice, Měšín, Mrákotín, Otín, Otín (+Otín), +Ozřetín, +Šamonín též Semenín	
16. Helenín.....zvláštní případ	58

Místní jména ze slov obecných

17. Brtnice, Dlouhá Brtnice, Brtnička, Ježená.....řeka, potok	60
Kamenicc, Kamenička, Kamenná, Rohozná Rybné, Řásná, Smrčná, Vyskytná, Zadní Vydří, Brodce, Podolí, Ústí, Žatec.....poloha u toku	62
Nová a Stará Říše	
18. Studnice, Studénky, Vysoké Studnice.....voda, bláto	62
Dobrá Voda, Kaliště, Rosice	
19. Bílý Kámen, Bradlo, +Bradlo, +Skalky, Staré Hory.....členění terénu, velikost	63
Antonínův Důl, Doupě, Hrbov Jamné, Ježená, Malé, Podolí, Suchá,	
20. Skryšov, Stranná, Vyskytná, Vystrčenovice, Vysoká.....poloha v krajině	64
Ústí viz č 17. Prostředkovice viz kap. III	
21. *Žďárek* / Žďáry = +Sarek / Sáry, Ždírec, Zhoř.....dobývání, získání půdy	66
Rozseč, Panenská Rozsíčka, Příseka, Zborná	
22. Újezd, +Újezdec, *Ochoz.....okolnosti získání půdy	68
+Lhota / Lhoty, +Lhotka, Panská Lhota	
23. Nová Ves, +Dolní Ves, Víška.....druhy sídel, stavby	70
Nový Svět, Vilémovské Chaloupky / Famelije, Dvorce, Dolní Dvorce, Hruškovy Dvory, Nové Dory, Kalhov, Dřevěné Mlýny, +Hamry, Hutě, +Mosty, Stáj, Stajiště, +Uhliště, Růžená Cejle, Nevcehle viz kap. III., č. 30	
24. Dolní Cerekev, Cerekvička, Kostelec, Kostelní Myslová.....stavby církevní	73
Červený Kříž, Nepomuky, +Svatá Magdalena, Věžnice, Věžnička	
25. Kněžice, +Kněžičky, Knínice, Popice.....vlastnictví	75
Opatov, Paffendorp, +Pfaffendorf, Panenská Rozsíčka	
26. Loučky, Luka nad Jihlavou, Polná.....využití	77
Hladov, Hubenov.....neúroda	

27. Borovná, Buková, Buková > Bukovno,rostlinstvo 78
 Dolní, Smrčné, +Chrástov, Jedlov, Klatovec, Lipina, Olší,
 Olšany, Ořechov, Panské Dubenky, Rohozná, Řásná, Smrčná,
 Strítež, Štěpnice, +Střenč / Střenčí, Třešť, Třeštice, Záborná,
 Zborná
28. Jestřebí, Krahulčí, Sokolíčko, +Nedvězí, Pávov, Rybné, Zadní
 Vydří.....zvířata 81
 [Z os. jmen: Malý a Velký Beranov, Čížov, Kosov, Kozlov,
 +Rysov, Komárovice]

Jména německého původu 83

- 29., 30., 31. Výklady a problematika německých jmen viz
 v samostatné III. kapitole.

Jména zaniklých osad, stopy v pomístních jménech 101

Přehled, komentáře a dílčí výklady viz v samostatné IV. kapitole.

III. Jména německého původu, oboustranný česko-německý vztah84

1. Vstup do problematiky. Proč se oboustranný vztah studuje 84
2. Jména bývalého Jihlavského německého jazykového ostrovu
 v okrese Jihlava 85
3. Vztah německých a čes. jm., tzv. **jmenné páry**, jejich typy 87
- A. Přejímání jmen
- B. Překládání jmen
- C. Motivačně rozdílná jména, tzv. volné jmenné páry
4. **Výklady vybraných jmen:** (číslování navazuje na pořadí výkladů
 v II. kapitole) 91
29. Arnolec, Hybrálec, +Lipolec, Vílanec, Dolní Vilímeč 91
30. Cejle, Hosov, Nevcehle, Plandry, Rounek 93
31. Stará a Nová Říše, Prostředkovice, +Regenholz, Rychlov,
 Rytířsko, Smrčná, Vápovice 95
5. Česko-německý a německo-český **srovnávací přehled jmen** 98

IV. Jména historicky zaniklých středověkých osad a stopy po nich 101

1. Dnešní osídlení, zanikání osad
2. Kolik je zaniklých osad?
3. Stopy po zaniklých osadách, pomístní jména
4. **Souborný přehled jmen zaniklých osad v okrese Jihlava**

Z Á V Ě R L I T E R A T U R A 110

1. Slovo závěrem
2. Doporučená literatura

R E J S T Ť Í K 114

Abecední rejstřík všech vyložených jmen obcí a jejich částí
a vybraných zaniklých osad s lokalizací na přiložené mapě

P Ř Í L O H A

Mapka obcí okresu Jihlava